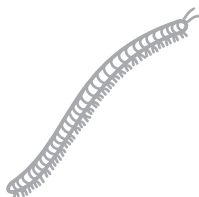

Mångfotingar – Myriapods

Myriapoda

Göran Andersson, Ulf Gärdenfors,
Jonas Sandström & Ulf Scheller

De förändringar som skett i rödlistan för mångfotingarnas del är i huvudsak av teknisk natur, och få reella förändringar sedan 2005 är kända. Ett par arter har överförts till kategorin *Kunskapsbrist* (DD) eller tagits bort från samma kategori. Endast en ny art har tillkommit på rödlistan, nämligen spatelfåfoting *Decapauropus multiplex*.

Mångfotingarna indelas i fyra klasser: Dubbelfotingar *Diplopoda* är detritus- och växtätare och omfattar 45 arter i Sverige, varav 5 endast är funna inomhus. Enkelfotingar *Chilopoda* är predatorer på andra småkryp och omfattar 32 arter, varav 4 endast är funna inomhus. Fåfotingar *Pauropoda* omfattar 12 kända arter som lever i jord och förna, deras närmare ekologi är dock dåligt känd. Dvärgfotingar *Symphyla* omfattar 7 kända arter och är växtätare.

Det finns utan tvivel ett stort behov av inventeringar av mångfotingar för att klarlägga gruppens nuvarande status. Tidigare har detta varit svårt, då det saknats adekvat och lättillgänglig bestämmingslitteratur. Från och med hösten 2005 är detta problem avhjälpt genom att gruppen presenterats i Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna (Andersson m.fl. 2005). En katalog över Nordens mångfotingar med tidsfönster för alla provins- eller

The changes in the Red List of myriapods are mainly of a technical character. A few species have been transferred to, or removed from, the category *Data Deficient*. The only new species included on the Red List is the pauropod *Decapauropus multiplex*.

Four classes of myriapods are represented in Sweden. The millipedes *Diplopoda* are detritivorous or herbivorous. They are represented by 45 species in Sweden, five of which have only been found indoors. The centipedes *Chilopoda* are predators on other small invertebrates. They comprise 32 species in Sweden, four of which have only been found indoors. The *Pauropoda* are represented by 12 species living in soil and litter. The details of their ecology are poorly known. The *Symphyla*, comprising seven Swedish species, are herbivorous.

Inventories are undoubtedly urgently required in order to determine the current status of the Swedish myriapods. This has previously been difficult due to the lack of adequate and easily accessible identification literature. However, in 2005 this problem was solved through the publication of the myriapod volume of the Encyclopedia of the Swedish Flora and Fauna (Andersson et al. 2005). A catalogue of the Nordic myriapods, stating timeframes

landskapsfynd finns också (Andersson m.fl. 2008). Dessutom finns möjligheten att rapportera mångfotingar till den nationella fynddatabasen Artportalen.

Dubbelfotingar och enkelfotingar har undersökts i samband med Göteborgs Naturhistoriska Museums markfaunainventering 1921–1981 (Lohmander 1925, Andersson 1983, 1985, Waldén 1986), men i övrigt har gruppen varit föremål för mycket få inventeringar. Med undantag för ett begränsat material från Skånes skogar (Gärdenfors unpubl.) finns få större material insamlade under senare tid. Grupperna inventeras sällan i naturvårdssammanhang, trots att detta kunde vara intressant. Dvärgfotingar och fåfotingar är ännu sämre kända. De har i princip endast inventerats under 1950–60-talet av Ulf Scheller. Vi vet inget om utvecklingen sedan dess, men arterna har ett biotopval – bl.a. fuktiga ädellövskogar – som indikerar att deras livsförutsättningar kan ha förändrats i negativ riktning.

Nomenklaturen för mångfotingarna följer ArtDatabankens namndatabas Dyntaxa (<http://dyntaxa.artdata.slu.se>), vilken bygger på Andersson m.fl. (2008).

for all province or county records, is now also available (Andersson et al. 2008). Furthermore, it has become possible to document myriapod records at the Species Gateway (www.artportalen.se).

Millipedes and centipedes were surveyed during the extensive terrestrial faunistic studies conducted by the Gothenburg Natural History Museum 1921–1981 (Lohmander 1925, Andersson 1983, 1985, Waldén 1986), but otherwise there have been very few myriapod inventories. Apart from a limited material from the forests of Skåne (Gärdenfors unpubl.), very few substantial bodies of material have been collected in recent times. These groups have, for instance, very seldom been included in conservation-oriented inventories, although that would probably be of significant interest. Even less is known about the *Symphyla* and *Pauropoda*. They have so far only been properly inventoried during the 1950's and 1960's by Ulf Scheller, and there is no information concerning the trends and status since then. Their habitat preferences (e.g., moist deciduous forests) do, however, indicate that their status may have deteriorated.

The nomenclature in the Red List follows the Swedish Species Information Centre database Dyntaxa (<http://dyntaxa.artdata.slu.se>), which for the

Tab. 83. Mångfotingar i Sverige. Totalt antal, antal bedömda samt antal rödlistade arter år 2010 respektive 2005. Siffran för antalet taxa anger de arter som är inhemska (och därmed bedömbara) enligt rödlistningens definitioner. Myriapoda in Sweden. Total number of species, number of evaluated and red-listed species in the years 2005 and 2010, respectively. The number of taxa denotes indigenous species according to the definition of the Regional Guidelines.

	Antal arter i Sverige No. of species in Sweden	Antal bedömda arter No. of assessed species	Antal rödlistade arter 2010 No. of red-listed species 2010	% rödlistade av bedömda arter 2010 % red-listed of assessed species 2010	Antal rödlistade arter 2005 No. of red-listed species 2005
Arter Species	78	75	15	20	14

Tab. 84. Antal arter mångfotingar per rödlistekategori. Number of Myriapoda species in the respective Red List categories.

	DD Kunskapsbrist	RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	Totalt Total
Arter Species	6	0	1	0	2	6	15

Mångfotingarna har bedömts av Göran Andersson i samråd med Ulf Gärdenfors och Jonas Sandström (organismgruppsansvarig vid ArtDatabanken) samt Ulf Scheller beträffande få- och dvärgfotingarna.

myriapods is based mainly on Andersson et al. (2008).

The myriapods were assessed by Göran Andersson in collaboration with Ulf Gärdenfors, Jonas Sandström (responsible for the organism group at the Swedish Species Information Centre) and Ulf Scheller (*Pauropoda* and *Symphyla*).

Tabell 85. Nyttillkomna arter jämfört med 2005 års rödlista.

New species compared to the 2005 Red List.

Decapauropus multiplex spatelfåfoting (NT)

Rödlista över mångfotingar Red List of Myriapods (Myriapoda)

Kategorier och kriterier: se s. 21. *Red List Categories and Criteria:* see p. 21.

Län: se karta s. 200. *Counties:* see map on p. 200.

Landskapstyper: se s. 45. *Landscape types:* see p. 45.

Länsförekomst: se s. 48. *Status in the counties:* see p. 48.

● Bofast. *Resident.*

○ Tillfällig eller endast förvildad. *Occasional or introduced.*

† Utdöd i länet, tidigare bofast. *Locally extinct, formerly resident.*

Reproducerande arter <i>Reproducing species</i>	Kategori	Kriterier	Landskapstyper	Skåne	Blekinge	Götlands	Öland	Kalmar (fästl.)	Kronobergs	Jönköpings	Hallands	Vära Götalands	Östergötlands	Södermanlands	Stockholms	Uppsala	Västmanlands	Örebro	Värmlands	Dalarnas	Gävleborgs	Västernorrlands	Jämtlands	Västerbottens	Norrbottnens
				M	K	I	H ₀	H _f	G	F	N	O	E	D	AB	C	U	T	S	W	X	Y	Z	AC	BD
<i>Allopauropus danicus</i> långborstfåfoting	DD		S							●															
<i>Amphipauropus rhenanus</i> strandfåfoting	DD		VH	●																					
<i>Decapauropus helveticus</i> (<i>Allopauropus helveticus</i>) klövfåfoting (tvåspetsfåfoting)	DD		S									●											●		
<i>Decapauropus multiplex</i> spatelfåfoting	NT		S	●						●															
<i>Decapauropus tenellus</i> (<i>Allopauropus tenellus</i>) klubbåfoting	DD		S									●									●				
<i>Decapauropus verticillatus</i> (<i>Allopauropus verticillatus</i>) kransfåfoting	NT		S	●								●	●												
<i>Geophilus carpophagus</i> klippjordkrypare (fruktjordkrypare)	VU	B2ab(ii,iv)	SUV	●	●	●	●			○	●	●	●	●			●								
<i>Julus scanicus</i> ålkejsarfoting	VU	B1ab(ii,iii,iv)+ 2ab(ii,iii,iv)	SV	●							●														
<i>Lithobius lapidicola</i> dvärgstenkrypare	NT		SU	●								○	●	●	●	●	●	○	●	○			○		○
<i>Lithobius lucifugus</i> ölandsstenkrypare	NT		J		●	●																			
<i>Megaphyllum sjaelandicum</i> skuggkejsarfoting	CR	B1ab(ii,iii,v)+ 2ab(ii,iii,v)	S	●																					
<i>Nanogona polydesmoides</i> kölfoting	NT		SU	●																					
<i>Pauropus lanceolatus</i> lansettfåfoting	NT		SU	●	●	●				●		●				●									
<i>Symphylella elongata</i> fyrborstdvärgfoting (syddvärgfoting)	DD		S	●				●																	
<i>Thalassibates littoralis</i> strandtrådfoting	DD		H									●													